บทวิจารณ์หนังสือ : BOOK REVIEW
พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย

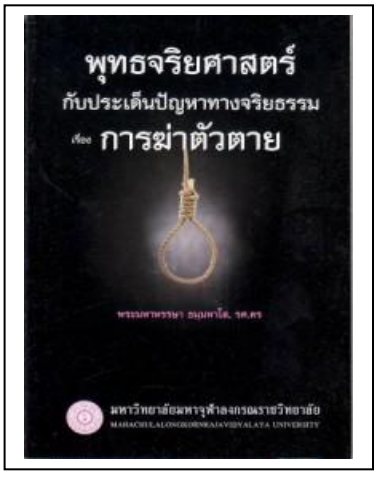
ผู้เขียน : พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุณยากร), รศ.ดร.

ปีที่พิมพ์ : 2556

สำนักพิมพ์ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จำนวนหน้า : 134 หน้า

ISBN : 978-616-300-077-4

[1]พระครูสุวรรณรัตนสุนทร (ญาณวโร) และ [2]พระครูพิศาลสารบัณฑิต

[1]Phrakhru Suwanrattanasunthon (Yanawaro) and [2]Prakru Phisalsarabandit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]arithat.loes@mcu.ac.th

Received: May 21, 2023; **Revised**: June 29, 2024; **Accepted**: August 20, 2024

[1] นิสิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตหนองคาย

[2] รองศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตหนองคาย

บทนำ

หนังสือ “พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย” เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุณยากร) วุฒิการศึกษา ปธ. 6 พธ.บ. (ปรัชญา) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) พธ.ด.(พระพุทธศาสนา) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เลขานุการอธิการบดี (2561) และเป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 1 โดย โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ปีที่พิมพ์ กรกฎาคม 2556 จำนวน 2,200 เล่ม ISBN : 978-616-300-077-4 ราคา 80 บาท มีทั้งหมด 134 หน้า ผู้วิจารณ์ได้เลือกหนังสือเล่มนี้มาวิจารณ์เพราะเป็นหนังสือที่ตอบปัญหาทางพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นปัญหาการฆ่าตัวตายในโลกของพระพุทธศาสนา ด้วยมีวิธีการอธิบาย ให้ความหมายและมีการแยกแยะ และมีการยกตัวอย่าง ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ และให้คุณค่าต่อสังคมในปัจจุบัน เพราะการฆ่าตัวตายเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ สาเหตุหลักมาจากสภาพจิตใจของคนที่ต้องการที่พึ่งทางใจจนเกิดอาการซึมเศร้า ซึ่งคนในปัจจุบันมุ่งที่จะแสวงหาแต่วัตถุเครื่องอำนวยความสะดวกต่อร่างกายโดยละเลยเรื่องการพัฒนาด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดสภาวะจิตใจขาดเครื่องป้องกันจิตใจจนทำให้กลายเป็นคนจิตใจบกพร่อง เมื่อเจอกับปัญหาหนักๆ ในชีวิตจึงคิดจะฆ่าตัวตายเพื่อให้พ้นจากปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นไม่ใช่ทางออกที่ดีในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอสาเหตุที่ทำให้คนฆ่าตัวตายว่ามาจากอะไร และนำเสนอทางออกที่ดีที่จะลดปัญหาการฆ่าตัวตายไว้ ผู้วิจารณ์เห็นว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่ามีประโยชน์จึงเลือกหนังสือเล่มนี้มาทำการวิจารณ์

โครงสร้างเนื้อหา

หนังสือพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย ผู้แต่งได้วางโครงสร้างเนื้อหาโดยแบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 เป็นบทนำ ที่การกล่าวถึงสภาพปัญหาการฆ่าตัวตายในสังคมไทยที่ปัจจุบันทวีความรุนแรงขึ้น ปัญหาการฆ่าตัวตายกับองค์กรศาสนา ถือว่าเป็นปัญหาที่ท้าทาย เพราะการฆ่าตัวตายศาสนาต่าง ๆ มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญกับชีวิตและชี้ให้เห็นว่าการได้อัตภาพเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ยากมนุษย์จึงควรรักษาชีวิตที่ได้มาโดยลำบากให้ดีที่สุด จากการฆ่าตัวตายของมนุษย์นั้นได้ทำให้เกิดปัญหาต่อหลักศีลธรรมในทางพระพุทธศาสนา ในแง่ของพุทธจริยศาสตร์การฆ่าตัวตาย ผิดศีลธรรมหรือไม่ ควรหรือไม่ ที่เขาจะตัดสินใจหาทางออกโดยวิธีฆ่าตัวตาย และถ้ามีผู้โต้แย้งว่าเขาย่อมมีเสรีภาพในชีวิตของเขาเองด้วยการหยิบยื่นความตายให้กับตัวเอง จะเป็นข้ออ้างที่สมเหตุผลหรือไม่ หรือควรจะวางท่าที่อย่างไรกับปัญหานี้

บทที่ 2 ได้พูดถึงความหมายและผลกระทบอันเกิดจากการฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้แต่งได้วางกรอบหัวข้อไว้ 6 ข้อ ดังนี้

1) ความหมายของการฆ่าตัวตาย ความหมายของการฆ่าตัวตายนี้ผู้แต่งได้นำเสนอความหมายจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน เช่น นักคิดตะวันตก เช่น ทอม แอล โบแชมป์ (Tom L. Beauchamp) ปิเตอร์ วินท์ (Peter Windt) ความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดให้ความหมายที่สอดรับกันอยู่ประการหนึ่ง คือ การกระทำ หรือการทำร้ายตัวเองด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การทำให้ตัวเองตาย โดยเจตนา

2) ประเภทของการฆ่าตัวตาย จำแนกประเภทของการฆ่าตัวตายนั้น มี 3 ประเภท คือ

(1) การฆ่าตัวตายแบบอีโกอิสติก (Egoistic Suicide) คือ การฆ่าตัวตายที่เป็นผลมาจากการไม่สามารถอยู่ร่วมในสังคมต่อไปได้ เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่ม รู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว มีการรวมตัวกับกลุ่มต่ำ ทำให้บุคคลยึดตัวเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันหรือต้องคิดถึงใครเวลาเกิดอะไรขึ้นโทษตัวเอง โดยมากมักมีสาเหตุจากปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้อง

(2) การฆ่าตัวตายแบบอัลทรูอิสติก (Altruistic Suicide) คือ การฆ่าตัวตายที่ทำเพื่อกลุ่มที่ตนสังกัดเพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่วางไว้ เกิดขึ้นเนื่องจากมีอุดมการณ์มีการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือคำนึงถึงความเป็นปึกแผ่นของกลุ่ม ไม่ได้คำนึงถึงตนเองแบบประเภทแรก เช่น ทหารหน่วยกามิกกาเซ่ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ยอมตายเพื่อองค์จักรพรรดิและความรุ่งเรืองของญี่ปุ่น เป็นต้น

(3) การฆ่าตัวตายแบบอโนมิก (Anomic Suicide) การฆ่าตัวตายประเภทนี้เกิดขึ้นเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สภาพปกติของสังคมถูกกระทบกระเทือน ขาดบรรทัดฐานทางสังคม มีช่องว่างเกิดขึ้นระหว่าง เป้าหมายกับความเป็นจริง เช่น กรณีชนกลุ่มน้อยชาวจีนชาวญี่ปุ่นที่เข้าไปอยู่ในสหรัฐอเมริกากลุ่มนี้จะมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงกว่าคนผิวขาว การฆ่าตัวตายแบบนี้เห็นได้จากสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่คนปรับตัวไม่ทันเกิดปลง และรู้สึกว่าชีวิตไม่แน่นอน ในแง่สังคมวิทยาการฆ่าตัวตายมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาที่บีบคั้นจนเขายอมตายเพื่อเป็นการหนีปัญหาที่เขากำลังเผชิญ จะเห็นได้ว่าการฆ่าตัวตายมีสาเหตุมาจากความรู้สึกภายในและจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้นั้น

3) วิธีการฆ่าตัวตาย วิธีการฆ่าตัวตายโดยสรุปแล้วจำแนกได้ 2 กลุ่ม หลัก ๆ คือ

(1) การฆ่าตัวตายด้วยวิธีการที่รุนแรง เช่น การยิงตัวตาย การผูกคอตาย กระโดดตึกตาย กระโดดน้ำตาย และเผาตัวตาย เป็นต้น กรณีศึกษาในเรื่องนี้ก็คือ พิธีฮินดูสัตตี (Hindu Suttee) อันเป็นการฆ่าตัวตายตามสามี โดยการกระโดดเข้าไปในกองเพลิงที่เผาศพสามีของสตรีอินเดียโบราณ

(2) การฆ่าตัวตายด้วยวิธีการที่ไม่รุนแรง เช่น การกินยาพิษ การกินยาเกินขนาด กินยานอนหลับ ซึ่งในกลุ่มผู้ใช้ยาเกินขนาดนี้มักจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น

4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการฆ่าตัวตาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการฆ่าตัวตายสรุปได้ 3 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

(1) ปัจจัยทางสังคม นั้น คือ “ลักษณะและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และส่งผลกระทบให้บุคคลใด บุคคลหนึ่ง ตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตาย” และเมื่อกล่าวถึงปัจจัยทางสังคม เราสามารถที่จำแนกได้ดังนี้ 1) ปัญหาทางครอบครัว 2) ปัญหาทางด้านหน้าที่การงาน 3) ปัญหาเศรษฐกิจ 4) ปัญหาการพนัน 5) ปัญหาในการศึกษาเล่าเรียน 6) ปัญหาความรัก 7) ปัญหาเกี่ยวกับลัทธิและความเชื่อ

(2) ปัจจัยทางด้านจิตใจ คือ “ความรู้สึก นึกคิด สุขภาพจิต อารมณ์ของบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจฆ่าตัวตาย” ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการทางด้านจิตใจก็คือ 1) ปัญหาความเครียด 2) โรคซึมเศร้า 3) น้อยใจ

(3) ปัจจัยทางด้านร่างกาย คือ “ลักษณะทางกายภาพของบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจฆ่าตัวตาย” ซึ่งผู้มีปัญหาทางด้านร่างกายมักจะปรากฏในแง่ของความพิการ การเป็นโรคที่ร้ายแรง หรือเป็นโรคเรื้อรังมานานรักษาอย่างไรก็ไม่หาย เป็นต้น

5) ผลกระทบอันเกิดจากการฆ่าตัวตาย ผลกระทบอันเกิดจากฆ่าตัวตาย มี 4 ด้าน คือ

(1) ด้านเศรษฐศาสตร์ เมื่อมองในเชิงเศรษฐกิจแล้ว การตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตายของแต่ละบุคคลนั้น ถือว่าทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจอย่างมากมายมหาศาล เพราะหากย้อนกลับไปประเมินถึงรายจ่ายที่จะต้องเอาใจใส่ด้วยปัจจัย 4 แก่มนุษย์แต่ละคนตั้งแต่เกิดขึ้นมาแล้ว จะพบว่าสูญเสียทรัพยากรไปอย่างมาก นอกจากนั้นแล้ว ในกรณีบุคคลที่เป็นนักศึกษาและเป็นแพทย์ เป็นต้น

(2) ด้านกฎหมาย สิ่งที่ได้กลายเป็นข้อถกเถียงและโต้แย้งที่ชัดเจนที่สุดในยุคนี้อีกประการหนึ่ง คือ การฆ่าตัวตายยังส่งผลกระทบไปสู่หลักการของกฎหมายด้วย กฎหมายสวิสเอื้อให้ทำได้ แต่ในประเทศอังกฤษการสนับสนุนให้คนอื่นฆ่าตัวตายมีโทษจำคุกถึง 14 ปี ในขณะเดียวกันสมาคมที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันเรื่องนี้ก็พยายามที่จะบอกว่าประเทศอังกฤษควรจะพิจารณาผ่อนปรนกฎหมายลักษณะนี้ ในขณะที่ประเทศสหรัฐนั้นมีรัฐโอเรกอนแห่งเดียวอนุญาตให้แพทย์ช่วยเหลือให้คนที่ปรารถนาจะฆ่าตัวตายได้จบชีวิตลงอย่างสงบได้ ซึ่งกฎหมายนี้ ก็ได้รับการโต้แย้งอย่างหนักเช่นเดียวกัน และนอกจากนี้ ประเด็นข้อถกเถียงเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายก็ยังขยายวงกว้างไปถึงประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้มีการออกกฎหมายให้คนสามารถฆ่าตัวตายหนีโรคได้ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ได้รับการโต้แย้งอย่างหนักจากบรรดาทนาย จิตแพทย์ และนักปรัชญาหลายคนว่า

การยินยอมให้มีการกระทำการฆ่าตัวตายเพื่อหนีโรคได้นั้น อาจจะเป็นการกระทำที่เกินเลย และเร็วเกินกว่าที่พวกเราจะรับได้ในยุคปัจจุบันนี้

(3) ด้านครอบครัว ในกรณีที่ครอบครัวของมนุษย์บางคนมีความพร้อมในแง่ของปัจจัย 4 และในขณะเดียวกัน ครอบครัวของเขาก็พร้อมต่อการให้ตัดสินใจฆ่าตัวตายได้ ดังจะเห็นได้จากกรณีของนายเรจินาลด์ ครูว์ แต่สำหรับกรณีอื่น ๆ ที่ครอบครัวของเขายังไม่พร้อมในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านปัจจัย 4 และด้านจิตใจของพ่อแม่ และญาติ ๆ การฆ่าตัวตายของเขาย่อมส่งผลเสียมาสู่ทุก ๆ คนในครอบครัว นอกจากนี้การฆ่าตัวตายในวัยนี้ยังมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของครอบครัวอย่างสูง จากการขาดหัวหน้าครอบครัว และแม้ในผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายแต่ยังไม่ถึงแก่ชีวิต ก็ยังมีความสูญเสียจากการที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล การเกิดภาวะแทรกซ้อนหรือพิการทุพพลภาพ ตลอดจนปัญหาสุขภาพจิตของครอบครัวและผู้ใกล้ชิด ในระดับสังคมจัดว่าเป็นการสูญเสียทั้งแรงงานการผลิตและค่าใช้จ่ายในการรักษา ในสังคมที่พยายามจะหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย แทนที่จะฆ่ากิเลสที่มีอยู่ภายในใจของตัวเอง

(4) ด้านศาสนา การฆ่าตัวตายนั้น นอกจากจะเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ประสงค์จะหาทางออกให้กับตัวเองเพื่อหลีกหนีวิกฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว การเลือกของเขากลับกลายเป็นข้อขัดแย้ง และส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อศีลธรรมที่ปรากฏในศาสนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นศาสนาคริสต์หรือศาสนาอิสลาม ที่มองว่าการตัดสินใจฆ่าตัวตายของแต่ละคนนั้นถือได้ว่าเป็นความผิดต่อศาสนาอย่างรุนแรง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเลือกตัดสินใจฆ่าตัวตายนั้น ถือได้ว่าเป็นการท้าทายต่อหลักการทางศีลธรรมตามที่ปรากฏอยู่ในศาสนาเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง

6) สรุป ความหมายและผลกระทบอันเกิดจากการฆ่าตัวตาย ความหมายโดยสรุปของการฆ่าตัวตาย คือ การกระทำหรือการทำร้ายตัวเองด้วยวิธีการอย่างใด อย่างหนึ่ง โดยมีเป้าหมายทำให้ตัวเองตายโดยเจตนา ประเภทของการฆ่าตัวตายมี 3 ประเภท กล่าวคือ 1) การฆ่าตัวตายแบบอิโกอิสติก 2) การฆ่าตัวตายแบบอัลทรูอิสติก 3) การฆ่าตัวตายแบบอโนมิก วิธีการฆ่าตัวตายมี 2 ประเภท กล่าวคือ 1) การฆ่าตัวตายด้วยวิธีการที่รุนแรง 2) การฆ่าตัวตายด้วยวิธีที่ไม่รุนแรง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการฆ่าตัวตาย มี 3 ปัจจัยหลัก กล่าวคือ 1) ปัจจัยทางสังคม 2) ปัจจัยด้านจิตใจ 3) ปัจจัยด้านร่างกาย และผลกระทบต่อการฆ่าตัวตาย มี 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านกฎหมาย 3) ด้านครอบครัว 4) ด้านศาสนา

บทที่ 3 ได้พูดถึงท่าที มุมมองและข้อโต้เถียง เกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายในมิติต่างๆ ในบทนี้ผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดของประชาชนที่มีความคิดเห็นหรือมุมมองเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายโดยแต่ละกลุ่มได้ยกเหตุผลมาโต้แย้งกัน โดยผู้แต่งได้แบ่งกลุ่มประชาชนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ กล่าวคือ

1) กลุ่มที่เห็นว่าการฆ่าตัวตายผิดทุกกรณี ประเด็นสำคัญที่ทำให้กลุ่มนี้นำมา เป็นข้ออ้างเพื่อชี้ให้เห็นว่าการฆ่าตัวตายผิดทุกกรณีนั้น คือ การพิจารณาในแง่มุมที่มนุษย์มีสัมพันธภาพต่อสิ่งต่าง ๆ 3 ลักษณะ คือ (1) ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อเทพ และพระเจ้า อันเป็นพื้นฐานทางศาสนา (2) ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสังคม พิจารณาในแง่ที่มนุษย์มีพันธะต่อสังคม (3) ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อตัวของเขาเอง ประชาชน กลุ่มนี้ประกอบด้วย (1) ศาสนาคริสต์ (2) ศาสนาอิสลาม (3) โสเครตีส (4) นักบุญออกัสติน (5) นักบุญโทมัส อไควนัส (6) เอมมานูเอล ค้านท์ (7) จอห์น ล็อก

2) กลุ่มสนับสนุนการฆ่าตัวตายว่า ถูกทุกกรณี กลุ่มนี้มีความโต้แย้งว่าการฆ่าตัวตายนั้นสามารถที่จะทำได้ และขณะเดียวกันการฆ่าตัวตายก็ไม่ถือว่าผิดต่อพระเจ้า สังคมและตัวเอง ประชาชนกลุ่มนี้มี (1) นักปรัชญากลุ่มอิพิคคิวเรียน (2) นักปรัชญากลุ่มสโตอิก (3) เดวิด ฮูม

3) กลุ่มที่เห็นว่าสามารถยอมรับได้ในบางกรณี ประชาชนกลุ่มนี้มีความเห็นว่าการฆ่าตัวตายเป็นสิ่งที่สามารถยอมรับได้ ในบางกรณี เช่น ความเจ็บปวดที่ไม่สามารถทนได้ หรือความเสื่อมเกียรติเป็นต้น นักคิดกลุ่มนี้มี (1) มีเพลโต้ (2) อลัน โดนาแกน (3) โทมัส อี ฮิลล์

บทที่ 4 ได้แสดงท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นปัญหาการฆ่าตัวตาย ในบทนี้ เป็นการนำเสนอในท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ที่มีต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย ผู้แต่งได้กำหนดกรอบในการนำเสนอโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในมุมมองของพุทธจริยศาสตร์ โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. การฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งในประเด็นแรกผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นว่าตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ชีวิตคืออะไร คุณค่าของชีวิตอยู่ที่ไหน และเป้าหมาย และวิธีเข้าถึงเป้าหมายของชีวิตคืออะไร

2. การฆ่าตัวตายผิดศีลธรรมหรือไม่ ในประเด็นที่ 2 นี้ ได้มีการแยกอธิบายออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ การฆ่าตัวตายผิดศีลหรือไม่ และการฆ่าตัวตายผิดธรรมหรือไม่ ทั้ง 2 ประเด็นนี้ ผู้แต่งได้ยกตัวอย่างการฆ่าตัวตายทั้งของพระภิกษุและคฤหัสถ์ในครั้งพุทธกาลมาประกอบการอธิบายและนำเสนอเกณฑ์ตัดสินเป็นกรณีไป

3. การฆ่าตัวตายเป็นบาปหรือไม่ ประเด็นการฆ่าตัวตายเป็นบาปหรือไม่นี้ผู้แต่งได้นำเสนอในมุมมองของพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งพุทธจริยศาสตร์ไม่ได้ยืนยันว่าการฆ่าตัวตายในทุกกรณีเป็นบาป ขึ้นอยู่กับวาระของจิตดับลงของแต่ละบุคคล หมายความว่าก่อนตายถ้าจิตผู้ใดหดหู่ เศร้าหมอง ก็เป็นบาป โดยมีการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เห็นชัดเจนขึ้นด้วย

4. กรรมในฐานะที่เนื่องอยู่ในปฏิจจสมุปบาทกับประเด็นปัญหาการฆ่าตัวตาย ในประเด็นนี้เป็นประเด็นต่อเนื่องจากการฆ่าตัวตายบาปหรือไม่ ปฏิจจสมุปบาทในที่นี้คือกฎแห่งวัฏฏะ 3 ของผู้ที่ฆ่าตัวตายเป็นการอธิบายแยกแยะให้เห็นของการฆ่าตัวตายคือกิเลส และทำให้เกิดกรรม

และวิบากกรรมคือบาปที่ผู้กระทำต้องได้รับ แต่ก็มีบางกรณีที่ไม่ต้องเสวยวิบากกรรมดังที่กล่าวแล้วในข้อ 3

5. ชีวิตเป็นของเรา เรามีเสรีภาพในการฆ่าตัวตายได้หรือไม่ ในหัวข้อที่ว่าชีวิตเป็นของเรา เรามีเสรีภาพในการฆ่าตัวตายได้หรือไม่ ผู้แต่งได้นำเสนอในเรื่องของพุทธจริยศาสตร์ว่าเรามีเสรีภาพในการที่จะตัดสินใจฆ่าตัวตายได้จริงหรือ การตัดสินใจของเราส่งผลเสียต่อสังคม เช่น ครอบครัว พ่อ แม่ พี่ น้องของเราหรือไม่ และส่งผลเสียต่อเราหรือไม่

6. ทางออกที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ หัวข้อที่ 6 เป็นหัวข้อสุดท้ายในบทนี้ที่ผู้แต่งได้นำเสนอทางออกที่พึงประสงค์เกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ทางออกหรือทางป้องกันนั้นคือการฝึกจิตให้เข้มแข็งให้รู้ทันสภาวะที่เกิดขึ้นกับจิต และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการป้องกันไม่ให้จิตตกต่ำคือความรัก ความอบอุ่น กำลังใจจากบุคคลรอบข้างจะช่วยให้จิตใจของผู้ท้อแท้อยู่ต่อไปได้ ทางออกที่พึงประสงค์ตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์คือการป้องกันจิตใจไม่ให้อ่อนแอหรือการฝึกจิตให้เข้มแข็งไม่ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหานั่นเอง

บทที่ 5 เป็นบทวิพากษ์และบทสรุป ซึ่งเป็นบทที่ผู้แต่งได้สรุปเนื้อหาและวิพากษ์ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด 5 บท ซึ่งผู้แต่งได้สรุปเนื้อหาของแต่ละบทให้กะทัดรัดอ่านง่าย ซึ่งนอกจากการแสดงเนื้อหาแล้วผู้แต่งยังได้ทำการวิพากษ์ เพื่อแสดงทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ที่มีท่าทีต่อการฆ่าตัวตาย โดยผู้แต่ได้กล่าวถึงการฆ่าตัวตายตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ว่า พุทธจริยศาสตร์เห็นว่าการฆ่าตัวตายไม่ควรทำเป็นบาป และการฆ่าตัวตายในบางกรณีทำได้ไม่เป็นบาปขึ้นอยู่กับสภาวะของจิต ถ้าจิตอยู่ในองค์ฌานและใช้ร่างกายเป็นองค์ธรรมในการพิจารณาทุกขเวทนาเพื่อความหลุดพ้นจากกิเลส โดยการฆ่าตัวตายแล้วพิจารณาจนบรรลุธรรม จิตสงบสะอาด ไม่มีบาปกรรมแก่จิตใจ กรณีนี้ทำได้โดยยกตัวอย่างพระโคธิกเถระ แต่ในกรณีของคฤหัสถ์ที่เป็นปุถุชนที่มีจิตใจหนาเต็มไปด้วยกิเลส เมื่อฆ่าตัวตายจิตใจย่อมเศร้าหมอง กรณีนี้เป็นบาปไม่ควรทำ วิธีแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย คือ การฝึกจิตให้เข้มแข็ง นอกจากนั้นเหตุปัจจัยที่ทำให้จิตเข้มแข็งมีภูมิป้องกันจิตใจ คือ ความรัก ความอบอุ่นจากคนรอบข้าง

ทัศนะวิจารณ์

หนังสือ พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย ผู้วิจารณ์ได้แยกประเด็นในการวิจารณ์ ดังนี้

1. โครงสร้าง

โครงสร้างของหนังสือพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย ผู้แต่งได้วางโครงสร้างหรือกรอบของการเขียนไว้ 5 บท โดยในบทที่ 1 เป็นบทนำ บทที่ 2 และ 3 เป็นการกล่าวถึงความหมาย ผลกระทบ ท่าที มุมมอง และข้อโต้แย้งของนักคิดกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความคิดเห็นต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย ซึ่งในบทที่ 2 และ 3 นี้ เป็นการกล่าวถึงบริบทของการฆ่าตัวตายทั่ว ๆ ไป ทั้ง ประเภท วิธี เหตุปัจจัย และผลกระทบจากการฆ่าตัวตาย ส่วนในบทที่ 4 เป็นบทที่สำคัญที่สุดของหนังสือเล่มนี้ เพราะเป็นการกล่าวถึงท่าที่ของพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย ซึ่งในบทนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึงท่าที่ของพุทธจริยศาสตร์ต่อการฆ่าตัวตายไว้หลายประเด็น เริ่มตั้งแต่มุมมองเกี่ยวกับชีวิต เช่น คุณค่าของชีวิตคืออะไร เป้าหมายของชีวิตอยู่ที่ไหน การฆ่าหรือการทำลายชีวิตผิดศีลธรรมไหม สุดท้ายได้เสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ และในบทที่ 5 ผู้แต่งได้ทำการวิพากษ์เพื่อแสดงทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย และสรุป การวางโครงสร้างในการเขียนหนังสือเล่มนี้ ผู้วิจารณ์เห็นว่าเป็นการวางโครงสร้างได้อย่างเหมาะสมทำให้ผู้อ่าน อ่านแล้วเข้าใจในเจตนารมณ์ที่ผู้แต่งได้นำเสนอ

2. เนื้อหา

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ มีทั้งหมด 5 บท ดังที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อโครงสร้างของหนังสือ จากโครงสร้างของหนังสือเล่มนี้ จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาอยู่ 4 ส่วน คือ 1 บทนำ เนื้อหาในส่วนนี้ คือ ในบทที่ 1 เป็นการกล่าวนำถึงสภาพปัญหาการฆ่าตัวตายในสังคมไทยปัจจุบันว่ามีความรุนแรงขนาดไหน มีผลกระทบต่ออะไรบ้าง ในมุมมองของศาสนามองว่าการฆ่าตัวตายผิดต่อหลักศีลธรรมอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในมุมมองของพุทธจริยศาสตร์มีทัศนะต่อประเด็นการฆ่าตัวตายอย่างไร เนื้อหาในส่วนนี้ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่สำคัญ ๆ เป็นการเกริ่นนำเพื่อให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามในรายละเอียดในบทต่อไป

เนื้อหาในบทที่ 2 และ 3 เป็นการกล่าวถึงบริบทของการฆ่าตัวตายในภาพรวมทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ ในแง่มุมทั่วไป และในแง่มุมของพุทธจริยศาสตร์ เริ่มจากบทที่ 2 ความหมายของการฆ่าตัวตาย ผู้แต่งได้นำเสนอความหมายของการฆ่าตัวตายจากแนวคิดของนักคิดต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนักคิดตะวันตก เช่น ทอม แอล โบแชมป์, ปีเตอร์ วินท์ และจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดได้ให้ความหมายตรงกันอยู่อย่างหนึ่งว่า การฆ่าตัวตาย คือ การกระทำ หรือการทำร้ายร่างกายตัวเองโดยมีเป้าหมายเพื่อการทำให้ตัวเองตายโดยเจตนา ซึ่งการฆ่าตัวตายนั้นแยกประเภทได้ 3 ประเภท คือ 1) การฆ่าตัวตายแบบอีโกอิสติก 2) การฆ่าตัวตายแบบอัลทรูอิสติก และ 3) การฆ่าตัวตายแบบอโนมิก จากรูปแบบของการฆ่าตัวตายทั้ง 3 อย่างนั้น ต่อมาเป็นการกล่าวถึงวิธีการการฆ่าตัวตาย ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การยิงตัวตาย การผูกคอ

ตาย หรือการกินยาพิษ ซึ่งโดยสรุปแล้วมี 2 วิธี คือ วิธีการที่มีความรุนแรง และไม่มีความรุนแรง โดยมีเหตุปัจจัยของการฆ่าตัวตายมาจาก 3 ปัจจัยหลัก คือ (1) เหตุปัจจัยทางสังคมซึ่งเกิดจากปัญหาครอบครัว การงาน การศึกษาเล่าเรียน และความต้องการในความรัก (2) ปัจจัยด้านจิตใจ โดยมีสาเหตุมาจาก ความเครียด ความน้อยใจ เป็นต้น (3) เหตุปัจจัยด้านร่างกายที่เกิดจากการเป็นโรคร้ายแรง เป็นต้น หัวข้อสุดท้ายในบทที่ 2 นี้ เป็นการกล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการฆ่าตัวตายว่ามีอยู่ 4 ด้านประกอบ ด้วย 1) ด้านเศรษฐศาสตร์ 2) ด้านกฎหมาย 3) ด้านครอบครัว และ 4) ด้านศาสนา

บทที่ 3 ในบทนี้ผู้แต่งได้นำเสนอท่าที มุมมอง และข้อโต้แย้งของนักคิดทั้งฝ่ายศาสนาและปรัชญา ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็นการฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้แต่งได้สรุปออกมาเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มที่คัดค้านการฆ่าตัวตายว่า “ผิดทุกกรณี”กลุ่มนี้ได้แก่ ศาสนาคริสต์, ศาสนาอิสลาม, โสเครตีส, นักบุญออกัสติน, นักบุญโทมัส อไควนัส, เอมมานูเอล ค้านท์, และจอห์น ล็อค โดยให้เหตุผลว่า การฆ่าตัวตายนั้นผิดทุกกรณีไม่ว่าจะมองในแง่ผิดต่อพระเจ้า สังคม และตัวเอง

(2) กลุ่มที่สนับสนุนการฆ่าตัวตายว่า “ถูกทุกกรณี” กลุ่มนี้ประกอบด้วย นักปรัชญากลุ่มอิพิคคิวเรียน, นักปรัชญากลุ่มสโตอิก, และเดวิส ฮูม โดยกลุ่มนี้ให้เหตุผลว่า มนุษย์มีสิทธิอย่างเต็มเปี่ยมในการที่จะตัดสินใจในการมีชีวิตอยู่ หรือฆ่าตัวตาย เพราะมนุษย์เป็นเจ้าของชีวิตของตัวเขาเองจึงสามารถที่จะทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อร่างกายตัวเอง

(3) กลุ่มที่เห็นว่าการฆ่าตัวตาย สามารถยอมรับได้บางกรณี นักคิดกลุ่มนี้ประกอบไปด้วย เพลโต้, อลัน โดนาแกน, โทมัส อี ฮิลล์ โดยกลุ่มนี้ให้เหตุผลว่า ถึงแม้มนุษย์จะเป็นเจ้าของร่างกาย แต่การตัดสินใจฆ่าตัวตายนั้น จำเป็นต้องพิจารณาเฉพาะกรณี จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในส่วนที่ 2 ที่ผู้แต่งได้นำเสนอทุกแง่มุมของบริบทการฆ่าตัวตายในแง่มุมของนักคิดทางศาสนาและนักคิดทางปรัชญา เพื่อนำไปเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการหาทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ที่มีต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย

เนื้อหาในส่วนที่ 3 นี้ คือ บทที่ 4 เป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญที่สุดของหนังสือเล่มนี้ คือ ท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นปัญหา การฆ่าตัวตาย เป็นการนำเสนอในท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ที่มีต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย โดยผู้แต่งได้กำหนดกรอบในการนำเสนอเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในแง่มุมของพุทธจริยศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1. การฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งในประเด็นแรกผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นว่าตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ชีวิตคืออะไร คุณค่าของชีวิตอยู่ที่ไหน และเป้าหมาย และวิธีเข้าถึงเป้าหมายของชีวิตคืออะไร

2. การฆ่าตัวตายผิดศีลธรรมหรือไม่ ในประเด็นที่ 2 นี้ ได้มีการแยกอธิบายออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ การฆ่าตัวตายผิดศีลหรือไม่ และ การฆ่าตัวตายผิดธรรมหรือไม่ ทั้ง 2 ประเด็นนี้ผู้แต่งได้ยกตัวอย่างการฆ่าตัวตายทั้งของพระภิกษุและคฤหัสถ์ในครั้งพุทธกาลมาประกอบการอธิบายและนำเสนอเกณฑ์ตัดสินเป็นเฉพาะกรณี

3. การฆ่าตัวตายเป็นบาปหรือไม่ ประเด็นการฆ่าตัวตายเป็นบาปหรือไม่นี้ผู้แต่งได้นำเสนอในมุมมองของพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งพุทธจริยศาสตร์ไม่ได้ยืนยันว่าการฆ่าตัวตายในทุกกรณีเป็นบาป ขึ้นอยู่กับวาระของจิตดับลงของแต่ละบุคคล ถ้าก่อนตายจิตหดหู่ เศร้าหมอง ก็เป็นบาป โดยมีการยกตัวอย่างประกอบเพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น

4. กรรมในฐานะที่เกี่ยวเนื่องในปฏิจจสมุปบาทกับประเด็นปัญหาการฆ่าตัวตาย ในประเด็นนี้เป็นประเด็นต่อเนื่องจากการฆ่าตัวตายว่าบาปหรือไม่ ปฏิจจสมุปบาทในที่นี้หมายถึงกฎแห่งวัฏฏะ 3 (กิเลสวัฏฏะ กัมมวัฏฏะ และวิปากวัฏฏะ) ของผู้ที่ฆ่าตัวตายเป็นการอธิบายเพื่อชี้ให้เห็นว่าในการฆ่าตัวตายคือกิเลส และทำให้เกิดกรรม และวิบากกรรมคือบาปที่ผู้กระทำต้องได้รับ แต่ก็มีบางกรณีที่ไม่ต้องเสวยวิบากกรรม

5. ชีวิตเป็นของเรา เรามีเสรีภาพในการฆ่าตัวตายได้หรือไม่ ในหัวข้อที่ว่าชีวิตเป็นของเรา เรามีเสรีภาพในการฆ่าตัวตายได้หรือไม่ ผู้แต่งได้นำเสนอในหลักของพุทธจริยศาสตร์ว่าเรามีเสรีภาพในการที่จะตัดสินใจฆ่าตัวตายได้จริงหรือไม่ การตัดสินใจของเราส่งผลเสียต่อสังคม และตัวเราหรือไม่

6. ทางออกที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ในบทนี้ที่ผู้แต่งได้แสดงถึงทางออกที่พึงประสงค์เกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ด้วยวิธีการฝึกจิตให้เข้มแข็งให้รู้ทันสภาวะที่เกิดขึ้นกับจิต และปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันไม่ให้จิตตกต่ำคือความรัก ความอบอุ่น กำลังใจจากบุคคลอื่นที่จะช่วยทำให้จิตใจของผู้ท้อแท้อยู่ต่อไปได้ อาจกล่าวได้ว่าทางออกที่พึงประสงค์ตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์คือการป้องกันจิตใจไม่ให้อ่อนแอหรือการฝึกจิตให้เข้มแข็งไม่ตกเป็นทาสของกิเลส

เนื้อหาในส่วนที่เป็นท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ต่อปัญหาการฆ่าตัวตายทั้ง 6 ประเด็น ที่ผู้แต่งได้วางกรอบเนื้อหาเพื่อเขียน ผู้วิจารณ์เห็นว่าเหมาะสมเช่นกัน ด้วยเนื้อหาครอบคลุม ทั้งในการเขียนที่มีการยกตัวอย่างจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ มาอ้างในแต่ละประเด็นได้อย่างลงตัว ส่วนประเด็นสุดท้ายได้นำเสนอทางออกที่เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์

เนื้อหาในส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ ผู้แต่งได้ทำการวิพากย์เนื้อหาในส่วนของท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ต่อปัญหาการฆ่าตัวตายเพื่อแยกแยะอธิบายเนื้อหาแต่ละประเด็นให้ชัดเจนขึ้น และก็สรุปเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ทั้งหมดเป็นหัวข้อสุดท้าย

3. ภาษา

หนังสือพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย เป็นหนังสือที่รองศาสตราจารย์ ดร. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส ได้รวบรวมและเรียบเรียงหนังสือทางวิชาการ ในด้านภาษาใช้สำนวนภาษาที่อ่านและเข้าใจง่าย เนื่องมาจากการวางโครงสร้างของเรื่องที่กระทัดรัด ทำให้ภาษาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องมีความกระชับโดยเลือกใช้คำที่มีความหมายครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องได้มากจึงทำให้ไม่ต้องอธิบายเนื้อหาให้ยืดยาวเกินไป การใช้ภาษาในหนังสือเรื่องนี้เป็นการใช้คำที่มีความหมายครอบคลุมเนื้อหาในบทนั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านมีความสนใจและติดตามอ่านเนื้อหาสาระของหนังสือพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย

4. วิธีการนำเสนอ

ในหนังสือเล่มนี้ เป็นการนำเสนอในรูปแบบความเรียงวิชาการ ที่มีการค้นคว้าหาความรู้จากหลักฐานในพระไตรปิฎก หนังสือวิชาการ บทความ หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ อินเตอร์เน็ต เอกสารต่างประเทศมาอ้างอิงประกอบ พร้อมกับมีวิธีการนำเสนอที่ถือว่า เป็นจุดเด่นคือ การนำเอาสถิติเกี่ยวกับวิธีการในการฆ่าตัวตายในประเทศไทย ท่าที มุมมอง และข้อโต้เถียงเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายในมิติต่าง ๆ มาประกอบให้คนอ่านเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น และสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้แจ่มแจ้ง ตามความตั้งใจของผู้เขียนในระดับที่ดีเยี่ยม

5. การวางเค้าโครงเรื่อง

เค้าโครงเรื่องที่เขียนในหนังสือเล่มนี้ จะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีการลำดับความสำคัญและเนื้อหาสาระอย่างมีระเบียบ โดยมีการเรียงลำดับเนื้อหาออกเป็นบทซึ่งมีส่วนช่วยให้ง่ายต่อความเข้าใจของผู้อ่าน ดังจะเห็นได้จาก การสรุปเนื้อหาในแต่ละบท จึงทำให้ความสำคัญของเนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงต่อเนื่องกันได้เป็นอย่างดี

6. ส่วนประกอบของหนังสือ

ในหนังสือเล่มนี้จะเห็นได้ว่าส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ ได้แก่ คำปรารภ คำนำ สารบัญ การอ้างอิงข้อมูลที่ค้นคว้า บรรณานุกรม ประวัติผู้เขียน สามารถอำนวยความสะดวกและง่ายต่อการศึกษา และยังช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเข้าถึงความสำคัญของหนังสือได้รวดเร็ว

7. วุฒิและประสบการณ์ของผู้เขียน

หนังสือเล่มนี้จากประวัติย่อ วุฒิ ประสบการณ์และผลงานของผู้เขียนที่บอกไว้ด้านหลังของหนังสือ ช่วยทำให้เรื่องราวเนื้อหาสาระในหนังสือเล่มนี้ทรงคุณค่าและมีคุณค่าน่าเชื่อถือได้ในทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาสังคมร่วมสมัย ได้เป็นอย่างดี

8. คุณภาพการพิมพ์และการออกแบบรูปเล่ม

ด้วยการออกแบบรูปเล่มที่สวยงามกะทัดรัด ง่ายต่อการพกพา และการพิมพ์ที่มีมาตรฐาน การจัดหัวเรื่องทำให้สื่อความหมายได้ชัดเจน มีการพิสูจน์อักษรถูกต้อง และการออกแบบรูปเล่มเหมาะสมน่าอ่านจึงทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีคุณภาพ

9. คุณค่า

พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย เล่มนี้เป็นหนังสือที่ดีที่มีคุณค่าต่อคนในยุคปัจจุบันมาก ผู้วิจารณ์จึงได้แบ่งคุณค่าของหนังสือเล่มนี้ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

9.1 คุณค่าทางสังคม หนังสือพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมในการฆ่าตัวตาย เป็นหนังสือที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญรุ่งในด้านวัตถุที่มีการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อนำมาผลิตเครื่องอำนวยความสะดวกเพื่อสนองความต้องการแก่คนในสังคม ทำให้คนในสังคมต้องดิ้นรนแข่งขันกันมากขึ้น จึงแสวงหาสิ่งเหล่านั้นมาเพื่อปรนเปรอความต้องการของตนเอง ถ้าไม่ได้มาก็เกิดความทุกข์ทรมานจิตใจ กลายเป็นโรคซึมเศร้า โรคเครียด ในที่สุดเมื่อหาทางออกให้กับปัญหาไม่ได้ก็เลือกจบชีวิตด้วยวิธีการฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา แต่การฆ่าตัวตายของคน ๆ หนึ่ง กลับกลายเป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคม ทำให้ครอบครัวขาดผู้นำ ลูกขาดพ่อ ภรรยาขาดสามี กลายเป็นสมาชิกที่ก่อปัญหาให้กับสังคมเพิ่มขึ้น ในปัญหาการฆ่าตัวตายเกิดขึ้นที่มีสาเหตุมาจากการขาดสมดุลในการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านวัตถุ ชีวิตมนุษย์จึงขาดความสมดุล ส่งผลให้มนุษย์ไม่รู้ทันสภาวะที่เกิดขึ้นในจิตใจตนเอง เมื่อเกิดปัญหาขึ้น จึงแก้ปัญหาแบบผิดโดยการฆ่าตัวตาย

ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงปัญหาการฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ ของมนุษย์ว่าเกิดจากอะไร รวมถึงผลกรรมที่จะได้รับจากการฆ่าตัวตาย และเสนอทางออกที่เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ จึงเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีคุณค่าต่อคนในสังคมปัจจุบัน

9.2 คุณค่าทางวิชาการ หนังสือพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย (ผู้แต่งคือ รองศาสตราจารย์ ดร. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุณยากร)) เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีคุณค่าทางวิชาการต่อวงการศาสนาและปรัชญา เพราะหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอทัศนะของนักคิดกลุ่มต่าง ๆ ทั้งทางศาสนาและปรัชญารวมทั้งพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นการฆ่าตัวตาย โดยผู้แต่งได้นำเสนอ ท่าที มุมมอง และข้อโต้เถียงเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายของนักคิดทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาสังคมร่วมสมัย ได้เป็นอย่างดีและได้นำเสนอทางออกของปัญหาการฆ่าตัวตายในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์ หนังสือเล่มนี้จึงเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่มีคุณค่าทางวิชาการต่อวงการศาสนาและปรัชญา

สรุป

หนังสือ “พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย” เล่มนี้ จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้อธิบายความหมาย แยกแยะองค์ประกอบและเสนอเนื้อหาสาระของหนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วย 1. พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรม 2. ความหมายผลกระทบอันเกิดจากการฆ่าตัวตาย 3. ท่าที มุมมอง และข้อโต้เถียง 4. ท่าทีของพุทธจริยศาสตร์ต่อประเด็นปัญหาการฆ่าตัวตาย การฆ่าตัวตายอาจจะเป็นทางเลือกที่ไม่พึงประสงค์สำหรับบางคน แต่สำหรับบางคนแล้วการตัดสินใจฆ่าตัวตายได้กลายเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในวินาทีที่กำลังเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรค การตัดสินใจฆ่าตัวตายเกิดขึ้นเพราะคนเหล่านั้นรักและห่วงใยชีวิตของตัวเองมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ประสงค์ที่จะให้ชีวิตที่ตัวเองรักเผชิญหน้ากับความเจ็บปวด และความอับอายที่เข้ามากระทบทั้งทางกายและจิตใจ แต่ถึงกระนั้น พุทธจริยศาสตร์ก็มองว่า หากมนุษย์มีตัวแปรบางอย่างที่ทำให้ไม่สามารถที่จะรักษา หรือประคับประคองชีวิตของตนเอง เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายสูงสุดในชาตินี้ได้ ซึ่งตัวแปรบางอย่างนั้นอาจจะทำให้มนุษย์ต้องตัดสินใจ “ฆ่าตัวตาย” ประเด็นปัญหาทางศีลธรรมในทางพุทธจริยศาสตร์จึงเกิดขึ้นว่า การที่มนุษย์บางคนเลือกที่จะหนีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตนเองโดยการฆ่าตัวตาย เป็นสิ่งที่ผิดหรือไม่ ควรหรือไม่อย่างไร คำตอบในเบื้องต้นนั้นก็คือพุทธจริยศาสตร์มองว่า เมื่อกล่าวถึง “การฆ่า” ไม่ว่าจะเป็นการฆ่าตัวตาย หรือฆ่าคนอื่นตายก็ตาม พุทธจริยศาสตร์มิได้มีท่าทีสนับสนุน หรือส่งเสริมให้มนุษย์หาทางออกด้วยการฆ่าตัวตายแต่อย่างใด แต่สิ่งที่พุทธจริยศาสตร์พยายามที่จะมุ่งเน้นให้มนุษย์ฆ่านั้น ไม่ใช่ร่างกายของตนเองหรือคนอื่น หากแต่เป็นการ “ฆ่ากิเลส” ที่มีอยู่ในตัวเอง

เอกสารอ้างอิง

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุณยากร). (2556). *พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย.* พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.